

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative
(executarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 13/2020)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*executarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 13/2020*) a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege ce vizează modificarea *Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură* (în continuare - *Legea nr. 3/2016*) este elaborat în vederea executării *Hotărârii Curții Constituționale nr. 13/2020 pentru controlul constituționalității unor prevederi din legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură (referitoare la organele de conducere din cadrul procuraturii)*.

Potrivit art. 28¹ alin. (1) al *Legii nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională* și a pct. 299 din *Regulamentul Guvernului*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 610/2018*, Guvernul are obligația ca în termen de cel mult trei luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, să înainteze Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea, completarea sau abrogarea actului normativ declarat, total sau parțial, neconstituțional.

Prin HCC nr. 13/2020 a fost declarat neconstituțional a fost declarat neconstituțional articolul 11 alineatele (2¹) și (2²), articolul 17 alineatele (2), (3), (5), (6), (7), (8), (9), (9¹) și (11¹) și articolul 58 alineatele (7), (8) și (9) din *Legea nr. 3/2016*.

Obiect al excepției de neconstituționalitate l-a constituit articolul 11 alineatele (2¹) și (2²), articolul 17 alineatele (2), (3), (5), (6), (7), (8), (9), (9¹) și (11¹) și articolul 58 alineatele (7), (8) și (9) din *Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură*, prin prisma articolelor 125 și 125¹ din Constituție.

La examinarea constituționalității prevederilor menționate mai sus, Curtea Constituțională a solicitat Comisiei de la Veneția prezentarea unei opinii juridice asupra amendamentelor ce vizau schimbarea modalității de numire a Procurorului General, modificări propuse la *Legea nr. 3/2016*. În acest sens, Comisia de la Veneția la cea de-a 121-a sesiune plenară, pe 6-7 decembrie 2019, a adoptat [Opinia amicus curiae nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură \(CDL- AD\(2019\)034\)](#).

Pe 19 iulie 2019, Parlamentul a adoptat *Legea nr. 87 pentru modificarea articolului 11 din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură*.

Articolul 11 din *Legea cu privire la Procuratură* a fost completat cu alin. (2¹) și (2²). În alin. (2¹) s-a prevăzut că, dacă intervine vacanța funcției de Procuror General, Președintele Republicii Moldova desemnează, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, un Procuror General interimar până la organizarea concursului și numirea unui nou Procuror General. Președintele Republicii Moldova poate respinge candidatura propusă de Consiliul Superior al Procurorilor pentru funcția de Procuror General interimar în cazul depistării

unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare de către candidat a legislației sau de încălcare a procedurilor legale de selecție a acestuia.

Alin. (2²) stabilește procedura desemnării Procurorului General interimar. Astfel, în cazul în care candidatura se respinge sau Consiliul Superior al Procurorilor nu propune în termen candidatura Procurorului General interimar, Procurorul General interimar se desemnează prin decret al Președintelui Republicii Moldova, la propunerea Parlamentului Republicii Moldova, cu avizul Consiliului Superior al Procurorilor. Parlamentul propune candidatura Procurorului General interimar în maximum trei zile de la respingerea candidaturii de către Președintele Republicii Moldova sau de la expirarea termenului în care Consiliul Superior al Procurorilor trebuia să propună candidatura Procurorului General interimar.

Pe 16 septembrie 2019, Parlamentul a adoptat Legea nr. 128 pentru modificarea *Legii nr. 3/2016*. Prin această lege s-au modificat și s-au completat articolele 17 alineatele (2), (3), (5), (6), (7), (8), (9), (9¹) și (11¹), 58 alineatele (7), (8) și (9), 69 alineatele (1), (2) și (4) și 70 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 3/2016.

Dispozițiile contestate ale articolului 17 alin. (2) din Legea nr. 3/2016 stabilesc etapele concursului pentru selectarea candidatului la funcția de Procuror General.

Alin. (3) prevede că modul de organizare și de desfășurare a fiecărei etape a concursului se stabilește prin regulamente aprobate de către ministrul Justiției și, respectiv, de către Consiliul Superior al Procurorilor. În conformitate cu alin. (5), informația referitoare la inițierea preselecției se publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției cu cel puțin 15 zile înainte de data-limită de depunere a dosarelor. Potrivit alin. (6), dosarul de participare la concurs a candidatului se depune la Ministerul Justiției și se înregistrează în modul stabilit.

Alin. (7) prevede că preselecția candidaților la funcția de Procuror General se efectuează de către comisia instituită de Ministerul Justiției, compusă din ministrul justiției, un fost procuror sau un fost judecător cu cel puțin 10 ani de experiență în funcția respectivă, un expert internațional, un expert recunoscut sau un profesor titular în domeniul dreptului, un reprezentant al societății civile și un expert național recunoscut desemnat de Președintele Parlamentului. De asemenea, se prevede că, în activitatea sa, comisia va fi asistată de un psiholog și că membrii comisiei trebuie să se bucure de o reputație ireproșabilă și să aibă cel puțin 10 ani de vechime în domeniul de specialitate.

Alin. (8) se referă la procedura de selectare a candidaților la funcția de Procuror General și prevede că, în baza dosarelor și a interviurilor, comisia selectează, printr-o hotărâre motivată, cel puțin doi candidați la funcția de Procuror General și transmite lista candidaților preselecțaiți și dosarele acestora Consiliului Superior al Procurorilor. Alin. (9) prevede că Consiliul Superior al Procurorilor îi poate restitui comisiei de concurs lista candidaților recepționată, printr-o hotărâre motivată, dacă candidații nu corespund condițiilor. Ca urmare a înlăturării încălcărilor, comisia îi prezintă Consiliului Superior al Procurorilor aceeași listă sau o altă listă de candidați. De asemenea, comisia va respinge decizia Consiliului Superior al Procurorilor privind restituirea listei candidaților, în cazul în

care Consiliul nu invocă motivele indicate la alin. (1) sau dacă lista este restituită în mod repetat.

Potrivit alin. (9¹), în termen de 10 zile de la data recepționării listei candidaților și a dosarelor acestora, Consiliul Superior al Procurorilor evaluează și interviează candidații.

Alin. (11¹) prevede că, în cazul în care candidatura este respinsă de către Președintele Republicii în condițiile alin. (11), Consiliul Superior al Procurorilor restituie comisiei lista candidaților prezentată anterior. Ca urmare a înlăturării încălcărilor constatate, comisia îi prezintă Consiliului Superior al Procurorilor aceeași listă sau o altă listă de candidați din rândul candidaților care au depus dosare de participare la concurs. În funcție de abaterile și de incompatibilitățile constatate, comisia poate decide reluarea preselecției candidaților.

Potrivit articolului 125 din *Constituție*, formula de desemnare și de demitere a Procurorului General presupune participarea Consiliului Superior al Procurorilor și a Președintelui Republicii Moldova. Totodată, potrivit articolului 125¹ alin. (1) din *Constituție*, Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și al imparțialității procurorilor.

Cu privire la desemnarea Procurorului General interimar, Curtea a statuat că:

„66. [...] [i]nterimatul este o soluție temporară, care asigură exercitarea pentru o perioadă de timp a funcțiilor de către o altă persoană decât titularul. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că rațiunea dispoziției interimatului rezidă în depășirea situației create ca urmare a imposibilității exercitării atribuțiilor de către titularul mandatului și în evitarea unor perturbații în activitatea acestei instituții (HCC nr. 9 din 21 mai 2013, § 69).

67. Curtea notează că Constituția nu operează cu noțiunea de „Procuror General interimar”, de asemenea, nu conține prevederi referitoare la intervenirea vacanței acestei funcții. Astfel, în aspectele legate de organizarea și funcționarea internă a Procuraturii în privința cărora Constituția nu dispune, Parlamentul deține competența de a reglementa prin lege respectând principiile constituționale. În condițiile în care Legea cu privire la Procuratură asigură continuitatea exercitării atribuțiilor Procurorului General pe perioada absenței sale de către adjuncții acestuia, instituirea mandatului Procurorului General interimar are ca scop soluționarea situației în cazul în care intervine vacanța funcției de Procuror General.”

În hotărârea Curții s-a menționat că atribuțiile legale de bază ale Procurorului General interimar nu diferă de cele ale Procurorului General. Cu alte cuvinte, Procurorul General interimar are aceleași competențe ca și Procurorul General.

Cu referire la instituirea unor termene restrânse în interiorul cărora Consiliul Superior al Procurorilor trebuie să reușească să selecteze un candidat pentru funcția de Procuror General interimar, Curtea a apreciat că termenul de maxim trei zile pentru propunerea unui Procuror General interimar de către Consiliu nu este unul rezonabil, având în vedere importanța funcției în discuție și necesitatea imperioasă de desemnare a unui candidat care să respecte toate exigențele legale.

Mai mult, în eventualitatea respingerii de către Președintele Republicii Moldova a candidaturii propuse de Consiliul Superior al Procurorilor, rolul constituțional al Consiliului este diminuat pregnant, având în vedere faptul că, potrivit alin. (2²) al articolului 11 din Lege, Parlamentul, organ pur politic, preia prerogativa propunerii unui candidat la funcția de Procuror General interimar, iar Consiliul devine un organ de avizare.

Pe cale de consicință înaltul for constituțional a declarat drept neconstituționale

prevederile nominalizate *supra*, fiind în contradicție cu articolele 125 și 125¹ din Constituție, afectând rolul Consiliului Superior al Procurorilor.

Cu privire la preselectia candidaților la funcția de Procuror General Curtea a apreciat că „75. [...] [m]odul în care este numit și revocat Procurorul General joacă un rol semnificativ în sistemul care garantează funcționarea corectă a Procuraturii (a se vedea ACC nr. 5 din 19 aprilie 2016, § 27).”

În acest context, Curtea în hotărârea sa a statuat că:

„79. [...] [s]tipularea în Constituție a procedurii de desemnare a Procurorului General constituie o garanție a independenței acestuia și a exercitării cu imparțialitate a atribuțiilor ce-i revin conform Legii cu privire la Procuratură (HCC nr. 8 din 20 mai 2013, § 53). Curtea subliniază că articolul 125 alin. (1) din Constituție prevede explicit subiectele cu atribuții decizionale în procesul de numire a Procurorului General, acestea fiind Consiliul Superior al Procurorilor și Președintele Republicii Moldova. În opinia Comisiei de la Veneția, cadrul constituțional național pare să impună mai curând o regulă strictă privind competențele Consiliului Superior al Procurorilor în procesul de numire a Procurorului General. Orice redistribuire a competențelor de luare a deciziilor care afectează în mod substanțial mandatul constituțional al unei autorități pretinde un amendament constituțional. În sens contrar, va fi compromis scopul creării unei asemenea autorități la nivel constituțional (a se vedea Opinia amicus curiae nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură (CDL-AD(2019)034), §§ 22, 26).”

De asemenea, în hotărârea sa Curtea Constituțională concluzionează că:

„81. Modificările de substanță din Legea cu privire la Procuratură sub aspectul preselectiei și propunerii candidaturii Procurorului General conduc Curtea la concluzia că Comisia instituită de Ministerul Justiției nu are doar un rol consultativ. Consiliul Superior al Procurorilor este obligat să selecteze un candidat din lista întocmită de Comisie. Atât timp cât Consiliul nu poate selecta o candidatură din afara listei de candidați preselectați de Comisie, se poate afirma că aceasta din urmă intervine substanțial în mandatul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor. În viziunea Comisiei de la Veneția, Constituția abilitază Parlamentul să definească, printr-o lege, procedurile generale care trebuie urmate de Consiliul Superior al Procurorilor. Pe de altă parte, Consiliul Superior al Procurorilor are un rol constituțional care nu trebuie uzurpat de către Parlament – este rolul formării unei liste și al selectării unui candidat care să-i fie propus Președintelui Republicii pentru numire. Consiliul ar trebui să urmeze legea, iar legislatorul ar trebui să nu-și depășească competența de legiferare pentru a împiedica Consiliul Superior al Procurorilor să-și exercite mandatul constituțional (Opinia amicus curiae nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură (CDL-AD(2019)034), § 39).”

În baza celor menționate în Hotărârea nr. 13/2020, Curtea a considerat că implicarea Comisiei de preselectie în procesul de numire în funcție a Procurorului General în modul stabilit de articolul 17 din Legea cu privire la Procuratură contravine articolului 125 din Constituție.

Cu privire la eliberarea din funcție a Procurorului General Curtea a analizat procedura stabilită de art. 58 alin. (7) din *Legea nr. 3/2016* și a subliniat că articolul 125 alin. (2) din *Constituție* prevede explicit autoritățile cu atribuții decizionale în procesul de demitere din funcție a Procurorului General, acestea fiind Consiliul Superior al Procurorilor și Președintele Republicii Moldova. Articolul nominalizat fiind de asemenea declarat neconstituțional, întrucât așa cum aprecia și Comisia de la Veneția în opinia sa *amicus*

curiae nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură (CDL-AD(2019)034), § 27, se constată o „diluare” în această situație a competențelor constituționale ale Consiliului Superior al Procurorilor în procesul de demitere a Procurorului General din funcție.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect de lege se referă la ancorarea prevederilor analizate mai sus din *Legea nr. 3/2016* în sfera constituționalității.

Astfel, se propune abrogarea alin. (2) și (2¹) art. 11 din legea analizată, ca efect al nulității acestor norme, urmare a declarării ca fiind neconstituționale.

De asemenea, o altă prevedere care reprezintă obiectul prezentului proiect de lege o constituie modificarea art. 17 din *Legea nr. 3/2016*, care se referă la numirea Procurorului General. Modificarea articolului în discuție constă în revenirea la procedura anterioară de numire a Procurorului General printr-un concurs transparent de a cărui organizare va fi responsabil exclusiv Consiliul Superior al Procurorilor.

Subliniem că, modificările inserate în prezentul proiect de lege se referă în marea parte la remedierea normelor declarate neconstituționale. Totodată, proiectul de lege supus examinării conține și unele prevederi care se impun în vederea perfecționării cadrului normativ actual în partea ce ține de cariera procurorului.

Prin urmare, se propune o procedură mai flexibilă, care nu va genera cheltuieli suplimentare de timp/personal și va asigura un management eficient al resurselor umane.

În consecință, se propune reglementarea ca transferul procurorului într-o funcție de același nivel sau nivel inferior, cu excepția funcției de procuror-șef și adjunct al procurorului-șef, să se facă prin ordinul Procurorului General la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

Modificarea propusă la art. 20 alin.(1) lit. e¹ constă în posibilitatea de a candida la funcția de procuror, fără susținerea examenului în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției, a persoanelor care au activat în funcția de procuror cel puțin 10 ani, se impune luând în considerație că aceste persoane au experiența necesară, au fost evaluați de mai multe ori în această perioadă, iar plecarea lor din sistem nu a avut loc din motive imputabile acestora.

Completarea *Legii nr. 3/2016* în partea ce ține de gradele de calificare profesională a procurorilor vine să instituie un mecanism similar acordării sporului lunar pentru gradele profesionale.

În legislația actuală se constată inexistența unui tratament diferențiat al procurorilor în raport cu judecătorii, precum și alte persoane cu funcție de demnitate publică (a se vedea Anexa nr. 2 a *Legii 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și Hotărârea Curții Constituționale nr. 24/2018 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolelor 3 și 4 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și a unei sintagme din articolul 131 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului*).

În context, menționăm că potrivit Avizului Consultativ al Procurorilor Europeni nr. 9, elaborat la Strasbourg, la 17 decembrie 2014, privind normele și principiile europene

referitoare la procurori: „53. Misiunile de judecător și procuror sunt similare și complementare în ceea ce privește cerințele și garanțiile referitor la statutul și condițiile de muncă, inclusiv recrutarea, formarea, evoluția în carieră, salariul, măsurile disciplinare...”.

În partea ce ține de modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, menționăm că aceasta se impune în contextul completării Legii nr. 3/2016 cu un nou articol ce vizează acordarea gradelor de calificare profesională procurorilor.

În partea ce ține de momentul intrării în vigoare a actului normativ

Conform dispozițiilor art. 56 alin. (1) și (3) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, *conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale*, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.

Astfel, intrarea în vigoare a proiectului de act normativ la data publicării în Monitorul Oficial se datorează faptului că acesta este elaborat în vederea conformării Legii nr. 3/2016 *Hotărârii Curții Constituționale nr. 13/2020 pentru controlul constituționalității unor prevederi din legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură (referitoare la organele de conducere din cadrul procuraturii)*. În acest sens, este oportun și necesar ca intrarea în vigoare a proiectului de act normativ să fie momentul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu excepția modificărilor la Legea nr. 270/2018.

4. Fundamentarea economico-financiară

Pentru implementarea prezentului proiect de lege în partea ce vizează completarea Legii nr. 3/2016 cu art. 28¹ și modificarea Legii nr. 270/2018 (introducerea gradelor de calificare profesionale ale procurorilor), din perspectiva fundamentării economico-financiare, alocările financiare estimative din contul mijloacelor bugetare se preconizează a fi în sumă totală de **3024 mii lei** (720 procurori x 350 lei = 252000 lei/ lunar; 252000 lei x 12 luni = 3024000 lei/anual).

În acest sens, pentru estimarea sumei de mijloace financiare necesare implementării prezentului proiect de lege s-a luat valoarea de medie de referință.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Prezentul proiect necesită modificarea, eventual adoptarea de către Consiliul Superior al Procurorilor a regulamentelor care privesc procedura de organizare a concursului pentru selectarea candidatului la funcția de Procuror General și procedura de realizare a transferului procurorului precum și stabilirea gradelor profesionale pentru procurori.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul Transparența decizională, directoriul Proiecte de acte normative remise spre coordonare și pe platforma www.particip.gov.md. De

asemenea, conform prevederilor art. 20 al *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative* elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web-oficială a Ministerului Justiției la compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Anunțuri privind inițierea elaborării actelor normative* a anunțului de inițiere prin care se solicită implicarea tuturor subiecților interesați prin prezentarea propunerilor de rigoare.

Ministru

Fadei NAGACEVSCHI